

06.10.2023

Група Е-1

Мегей А.В.

Основи філософських знань

Урок № 11-12

Тема: Філософія Відродження

Доба Відродження – це час, коли відбувається поступова, але **докорінна зміна світоглядних орієнтирів**.

Причини цієї зміни:

- Легітимізована в добу пізньої схоластики настановленість на пізнання природи вилилася в **низку відкриттів у сфері природознавства**. Раз пізнавати природу можна, не заборонено – наукове пізнання іде наростаючим потоком. Нові тенденції в науці знайшли своє втілення в творчості Леонардо да Вінчі (1452 – 1519 рр.), Ніколая Коперника (1473 – 1543 рр.), Йогана Кеплера (1571 – 1630 рр.) та Галілео Галілея (1546 – 1642 рр.).

- Виявляється, що застосування результатів пізнання у практичній діяльності дає безперечну велику **користь** – так виникають **перші паростки майбутньої природознавчої науки та індустріального виробництва**.

- Але нові форми суспільного життя потребують іншої, ніж у середньовіччі, **людини – вільної** як від жорстких суспільних рамок середньовіччя, так і внутрішньо готової до ініціативи, самореалізації, підприємництва, особистої відповідальності.

Філософські ідеї Відродження розвинулися у трьох основних напрямках:

Гуманізм – Ренесанс – Відродження – є відродженням чого?

Це звернення до **античного ідеалу людини**, в якому нова доба віднаходить надзвичайно важливі для себе характеристики:

- У ньому гармонійно **поєднуються духовне й тілесне**, тіло людини – це, так само, як і душа, творіння Боже, тому воно прекрасне і дане людині на добро.
- Утверджується право людини на **щастя в земному житті**.
- Формується **нове поняття свободи**: вона може виявлятися не лише у внутрішньому, духовному світі, але й у повсякденній практичній діяльності людини, її **творчості**, реалізації її таланту, знань, волі.
- Людина як істота творча у своїй значущості **підноситься до рівня Бога**.

Цей напрям у мисленні доби Відродження виражається поняттям гуманізм – це ставлення до людини як до найвищої цінності.

Засновником італійського гуманізму вважається Данте Аліг'єрі (1265 – 1321 рр.). У творі “Божественна комедія” він по-новому осмислює **співвідношення Бога та людини**: не

протиставляє їх, а бачить їх у взаємній єдності, вбачає в людині творчі сили, що дорівнюють силі Провидіння Божого.

Франческо Петрарка (1304 – 1374 рр.) у своїх творах підносить ідею **активної самореалізації людини**.

Лоренцо Валла (1407 – 1457 рр.) наголошував на **природній сутності людини**, вважав, що добродійним є все що відповідає природним нахилам людини, тому земні утіхи, на його думку, не є аморальними.

2. Нові соціальні ідеї.

Нові моделі життя потребували також нових форм стосунків між людьми, тому філософська думка Відродження висуває принципово нові соціальні ідеї.

Середньовічне суспільство являло собою жорстку **ієрархію**, в якій доля кожної людини від народження до смерті була визначена її місцем на щаблях цієї ієрархічної системи. Нова система цінностей, навпаки, орієнтується на ідею **рівності всіх людей**: виникають перші теорії утопічного комунізму – їх висувають Томас Мор (1478 – 1535), Томмазо Кампанелла (1568 – 1639 рр.). Гуго Гроцій (1583 – 1645) формулює теорію природного права, за якою всі люди від народження, в силу однієї-єдиної заслуги – того, що вони народилися людьми – мають рівні невід’ємні права. Головні з них – право на життя, свободу, власність.

3. Натурфілософія

Пізнаючи природу, мислителі доби Відродження відкривають у ній такі якості, на яких не фіксували увагу їх середньовічні попередники. **Природа постає як вічна, нестворювана і незнищенна, нескінченна в просторі, гармонійна і цілісна** в усій багатоманітності своїх проявів, така, що перебуває в процесі **постійного самооновлення**, самотворення. Ці риси: вічність, гармонія, творча потуга – дотепер були винятковими ознаками Бога на протигагу скінченному, створеному і повністю залежному від Промислу Божого земному світові. Нове бачення природи виливається у специфічну натурфілософію (філософію природи) – **пантеїзм, ототожнення Бога і природи**.

Пантеїстичні вчення розвинули у цю добу Джордано Бруно, (1548 – 1600 рр.), Ніколай Кузанський (1401 – 1464 рр.). Мислителі Відродження стверджують, що Божистий духовний початок перебуває у самій природі, невіддільно злитий з її фізичною, матеріальною основою. Цей духовний початок, який Джордано Бруно називає Душею світу, є джерелом саморозвитку, постійного руху і самооновлення природи. Суперечливу єдність Божистого та природного у світі та в людині Ніколай Кузанський осмислює в ученні про збіг, співпадіння найбільшого й найменшого в нескінченному: «абсолютний максимум» (Бог) та «абсолютний мінімум» (природа) виявляються тотожними у процесі нескінченного поширення Бога у Всесвіті. Так само

«абсолютний максимум» та «абсолютний мінімум» поєднуються в мікрокосмосі, в людській істоті.

Питання для самоперевірки:

1. У чому смисл повернення до античного ідеалу людини в добу Відродження?
2. Охарактеризуйте зміст поняття «гуманізм доби Відродження».
3. У чому суть пантеїстичного вчення мислителів доби Відродження?

Виконані завдання відправте мені на електронну пошту anastasiamegei@ukr.net.

У темі листа вказати ПБ, номер групи, номер уроку і дату